

Lise Lyck, danskur búskaparfrøðingur:

Føroyingar mugu fáa meiri ávirkan

Trupulleikarnir í Føroyum kunnu bert loysast, um føroyingar koma við einum útspæli, ið føroyingar sjálvir trúgva upp á og vilja arbeiða fram ímóti. Føroyingar mugu fáa størri ávirkan á gongdina.

Hesi avgjördu orð eigur danski búskaparfrøðingurin Lise Lyck, sum ikki er ein og hvør. Umframt at hava neyvt innlit í bankamál og fígging, so hevur hollan kunnleika til búskapirnar í útørði.

Lise Lyck heldur ikki, at ein bankasamanlegging loysir teir grundleggjandi trupulleikarnar. Fyri at loysa teir er neyðugt at skapa størri álit og fáa meiri virkisfýsni og sjálvsálit inn í búskaparpolitikkinn.

Hon ber ótta fyr, at tað er liðið so nógv út við eini loysn, at vandi er fyr, at ein loysn gerst so mikið dýr, at hon kemur at skaða viðurskiptini millum Føroyar og Danmark.

-Føroyingar mugu til at trúgva upp á seg sjálvar aftur. Eingin orsök er til at missa sjálvsálit, tí føroyingar eiga eitt gott grundarlag at byggja á, eitt nú mong vælútbúgvið fólk sigur Lise Lyck við Tíðindablaðið Sosialin.



Lise Lyck, búskaparfrøðingur: -Føroyar fara neyvan á húsangang

Uppá fyrispurning um tað var rætt at bjarga Sjóvinnubankan í fjør sigur Lise Lyck, at tað uttan iva kann tjakast bæði fyr og ímóti hesum. Tað veldst um við hvørjum brillum tú hyggur at støðuni tá. Men tað er greitt, at tá ein valdi at halda fram, so er altavgerandi, at ein fylgja av hesum verður, at vit fáa álit aftur á búskapinum.

-Og har má eg tianverri viðganga, at álitid tvørtur-í móti bara er vordid minni og minni sum tíðin er gingin. Longu í februar skrivaði eg í Politikkenn

um júst týðningin av at byggja upp aftur álitid á búskapin og vísti til aðrar búskapir í arktiska økinum.

Helmastýrisskipanin

-Fingur vit ikki álitid upp á pláss aftur, so fór støðan bara at versna skrivaði eg í blaðnum í februar.

Danski búskaparfrøðingurin sigur viðari, at trupulleikin er tann, at tað grundleggjandi modellid, sum brúkt er til tess at loysa trupulleikarnar er skeivt.

-Trupulleikin liggur í

sjálvari skipanini. Hyggja vit at tí føroysku heimastýrisskipanini - og somuleiðis tí grønlandsku, so er peningapolitikkurin ikki eitt heimastýrismál. Tvs. at eru staturin og tjóðbankin, sum hava ábyrgdina og eftirlitid í einum slíkum máli sum hesum.

Den Danske Bank

Lise Lyck sigur viðari, at støðan hevur verið tann, at Den Danske Bank hevur havt leiklutin sum operatørur í hesum sambandi. Hon heldur tó ikki, at tað er rætt at leggja Den Danske Bank til last tað, sum nú hendir.

-Tað er greitt, at Den Danske Bank vil minka um síni tap, har tað ber til. Vit mugu so heldur ikki gloyma, at tað er heldur ikki leikluturin hjá hesum bankanum, at virka sum statsbanki.

-Men nú Den Danske Bank hevur verið í Føroyum í meira enn 80 ár og hann eisini hevur vunnið væl av peningi í teimum góðu tíðunum, er tað tá meira enn náttúrligt, at hann kennir sína ábyrgd í ringum tíðum eisini?

-Jú, tað er rætt. Men vit tosa í veruleikanum meira um eina uppgávu og ábyrgd, sum ein statsbanki hevur.

Lise Lyck heldur einki lógið vera í tí, at partacigararnir í Den Danske Bank vilja sleppa úr Føroyum, tá virksemið her ikki gevur nakað av sær. Út frá einum

bankasjónarmiði er tað rættliga logiskt.

Lise Lyck heldur annars, at Den Danske Bank hevur dugað væl at samráðst í hesum máli. Bankin hevur verið greiður yvir, hvat hevði kunnað hent, um talan varð um konkurs og hevur bankaleiðslan samsvandi tí roynt at minka um sínar útreiðslur.

"Kluntet facon"

-Men aftur til kjarnan í málinum sigur Lise Lyck viðari. -Trupulleikan finna vit, sum eg havi víst á áður, í tí sannroynd, at peningaskipanin er ikki undir heimastýrisslógin. Spurningurin er tá, hvussu tjóðbankin og staturin vilja umstíta hetta økið! Í nógv ár hevur danski staturin ikki sæð orsök til at fyrir taka sær nakað serligt á økinum. Trupulleikin tekur seg so upp, tá føroyski búskapurin er nakað yvirupphitaður, og tá minni er til av fiski. Og tá stingur spurningurin seg upp um, hvussu staturin kann fara virkin inn í skipanina.

Lise Lyck, sum hevur fylgt væl við í hesum málinum er komin til ta niðurstøðu, at tað staturin hevur gjørt er hent á ein sera "kluntet facon" sum hon málber seg.

-Tað visir seg at bliva truplari og truplari at fáa loyst upp fyri málinum, tí álitid hvørur í størri og størri mun.

Álitid

-Hvat heldur tú hevði verið rætt at gjørt?

-Eg havi ónga patentloysn, men vil bert vísa á, at tað hevði verið gott at fingið ein meira álitusvekjandi politikk tvs. okkurt nýtt og meira ítøkiligt á búskaparøkinum. Knúturin í øllum hesum er, at tit sleppa ikki at devaluera, nú hetta er neyðugt. Nú tá tað verður skorið so nógv niður upp á eftirspurningin og tú ikki hevur møguleika at devaluera, so er eingin til at bera í hinum endanum. Og tá vinnulivið er so eintáttað hava fólk ikki annað at velja í enn at flyta av landinum.

"Tænketaank"

Lise Lyck heldur, at ein máti at royna at venda gongdini til tað betra er at skipa fyri einum hugmyndabanka ella serfrøðingaráð - tað, sum á útlandskum verður nevnt "Tænketaank" ella "Braintrust". Tað vil siga, at tit velja út nøkur fólk í Føroyum og aðrastaðni, sum kenna til spurningar og trupulleikar, sum teir tit hava at dragast við nú og lata hesi fólkini koma við hugskotum um, hvat kann gerast.

-Verður tað heitt á teg um at vera við í slíkum arbeiði fer tú so at jatta?

-Um eg varð biðin um at vera við hevði eg sagt ja.

Lise Lyck heldur ikki glið kemur á aftur, fyrr

enn føroyingar fáa nakað av virkisfýsni og sjálvsálit inn í búskaparpolitikkinn.

Vælútbúgvið fólk

Hon heldur annars, at føroyingar eiga eitt sera gott grundarlag at arbeiða út frá.

-Tit hava eitt sera vælútbúgvið fólk, og tianbetur er nakað av kapitali eisini í landinum og ikki at gloyma, so eiga tit eisini hugin til at fara í gongd við nakað nýtt. Men tað er greitt, at í eini slíkari støðu sum hesi, so er lætt at missa sít sjálvsálit og harvið hav ilt at fáa eygað á teir møguleikar, sum kortini eru.

-Nú hava tveir fyrrverandi løgmenn úttalað, at teir eru farnir at ivast í, um tað var rætt at bjarga Sjóvinnubankanum í fjør. Hvørja viðmerking hevur tú til tað?

-Nú er tað altíð lætt at vera klókur aftaná. Men soleiðis sum støðan er vorðin í dag, haldi eg ikki, at tað var rætt at bjarga bankanum. Annars haldi eg ikki, at ein nú kann loyva sær at finna at, at fólkini tá ikki lótu bankan fara.

Meira átti at verið tosað tá

Lise Lyck heldur tó, at tað undan 6. oktober varð tørvur á eini analysu av avleiðingunum, um bankin fór ella ikki.

VALUTAKURSIR

		23.08.93	Útlito síðsta mán.
USA	Dollari	689,95	678,35
Bretland	Pund	1035,57	1004,30
Týskland	Markur	406,75	390,08
Svøríki	Króna	86,20	82,04
Noreg	Króna	94,07	90,93
Frakland	Frankur	117,06	113,71
Belgia	Frankur	19,402	18,610
Sveits	Frankur	462,34	444,50
Holland	Gyllin	361,66	346,22
Italia	Liri	0,4311	0,4182
Finnland	Markur	118,74	114,07
Ísland	Króna	9,65	9,33
Eysturriki	Skillingur	57,804	55,430
Spania	Pesetas	5,040	4,686
Portugal	Escudos	4,018	3,779
Kanada	Dollari	522,34	527,16
Japan	Yen	6,5485	6,4728
Írland	Pund	964,22	939,31
Grikkaland	Drakmur	2,896	2,840

Kelda: Føroya Sparikassli